

A population-based study on the prevalence of NASH using scores validated against liver histology

Jenni Hyysalo^{1,2}, Ville T. Männistö³, You Zhou², Johanna Arola⁴, Vesa Kärjä⁴, Marja Leivonen⁵, Anne Juuti⁵, Nabil Jaser⁵, Susanna Lallukka^{1,2}, Pirjo Käkelä⁶, Sari Venesmaa⁶, Marko Simonen³, Juha Saltevo^{7,8}, Leena Moilanen⁷, Eeva Korpi-Hyövalti⁷, Sirkka Keinänen-Kiukaanniemi⁷, Heikki Oksa⁷, Marju Orho-Melander⁹, Luca Valenti¹⁰, Silvia Fargion¹⁰, Jussi Pihlajamäki^{3,11}, Markku Peltonen⁷, Hannele Yki-Järvinen^{1,2}

J Hepatol, julkaistu verkossa 12.12.2013.

Alkoholiin liittymättömän rasvamaksatulehduksen diagnostiikka ja yleisyys

Alkoholiin liittymättömän rasvamaksatulehduksen (NASH) diagnoosi perustuu biopsiaan. Koska menetelmä on kajoava, NASH:n esiintyvyyttä väestössä on vaikeata arvioida. Kahden suuren, yhteensä lähes 800 maksabiopsian aineiston avulla kehitettiin riskipisteytys, jolla arvioitiin NASH:n esiintyvyyttä väestöpohjaisessa otoksessa. Plasman aspartaattiaminotransferaasin (ASAT) ja paastoin-suliinin pitoisuudet sekä PNPLA3-genotyyppi ennustivat parhaiten NASH:ia, jonka esiintyvyyks 45–74-vuotiailla oli noin 5 %.

Alkoholin käyttöön liittymättömän maksan rasvoittumisen (rasvamaksatauti eli NAFLD) on todettu olevan vahvasti yhteydessä metaboliseen oireyhtymään, insuliiniresistenssiin, tyyppin 2 diabetekseen ja lihavuuteen. Rasvamaksa voi kehittyä myös solunekroosia, fibroosia ja lievää tulehdusta. Noin 10 %:lla potilaista NASH etenee kirroosiksi kymmenen vuoden kuluessa. NAFLD on maksasolusyövän tärkein syy.

Noin 50 %:lla suomalaisista on PNPLA3-geenin I148M riskialleeli. Tämän geenimutaation kantajien maksan rasvapitoisuus on keskimäärin 80 % suurempi kuin niiden, joilla mutaatiota ei esiinny. Geenimutaation kantajien NASH-riski on nelinkertainen ja maksasolusyövän riski kaksinkertainen. PNPLA3-geenimuutoksen merkitys on vahvistettu yli 50 tutkimuksessa.

Tässä tutkimuksessa 296 potilaan maksabiopsia-aineiston avulla kehitettiin NASH-riskiä arvioiva yhtälö ”NASH-pisteytys”, joka

validoitiin italialaisessa 380 muun kuin bariatrisen potilaan maksabiopsia-aineistossa. Pisteytys sisälsi PNPLA3-genotyyppin sekä ASAT- ja paastoin-suliinipitoisuudet ja ennusti NASH:n 72 %:n herkkyydellä ja 74 %:n spesifisyydellä. Yhtälön avulla arvioitiin NASH:n esiintyvyys 2 849 henkilön väestöpohjaisessa D2D-aineistossa. Suomessa NASH:n esiintyvyys 45–74-vuotiailla oli noin 5 %.

Tutkimus on ensimmäinen, jossa NASH:n esiintyvyys on arvioitu väestöpohjaisessa otoksessa biopsia-aineiston perusteella kehitetyn yhtälön avulla. ASAT- ja insuliinipitoisuudet ovat rutiinimaisesti saatavia määrittäviä, PNPLA3-genotyyppitys on kehitteillä. Vaikka yhtälöiden kyky arvioida NASH:n riski on rajallinen, ne saattavat auttaa tunnistamaan maksabiopsian tarvitsevia potilaita, joiden maksasolusyövän pitoisuudet voivat olla normaalit. ■

¹Lääketieteen yksikkö, Helsingin yliopisto; ²Lääketieteellinen tutkimuslaitos Minerva, Helsinki; ³Lääketieteen yksikkö, Itä-Suomen yliopisto ja Kuopion yliopistollinen sairaala; ⁴Patologian yksikkö, HYKS:n laboratorio, Helsinki; ⁵HYKS:n kirurgian yksikkö, Helsinki; ⁶Itä-Suomen yliopisto ja KYS, kirurgian yksikkö; ⁷Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), kansantautien ehkäisyosasto, Helsinki; ⁸Lääketieteen yksikkö, Keski-Suomen keskussairaala, Jyväskylä; ⁹Department of Clinical Sciences, Diabetes and Endocrinology, University Hospital Malmö, Lund University, Malmö, Ruotsi; ¹⁰Department of Pathophysiology and Transplantation, Università degli Studi Milano, Internal Medicine, Fondazione IRCCS Ca' Granda Ospedale Maggiore Policlinico, Milan, Italia; ¹¹Lääketieteen yksikkö, sisätautien osasto, Helsingin yliopisto